

TANTÁRGYI TEMATIKA ÉS FÉLÉVI KÖVETELMÉNYRENDSZER

OTR1022L Magyarország története (1914-1989) 2.

Kollokvium, 2024-2025/2. félév

A tantárgy teljesítésével a hallgató alapvető ismeretekkel rendelkezik a magyar nemzet, Magyarország és az európai civilizáció és Földünk legfontosabb régióinak múltjáról és jelenéről; képes a múlt és jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól, jelenségeiről többszempontú, tárgyilagos érveléssel alátámasztott véleményt alkotni, ezekkel kapcsolatos problémákat megfogalmazni. Megerősödik benne a nemzeti identitás és hazaszeretet érzése; büszke népe múltjára, ápolja hagyományait, és méltón emlékezik meg hazája nagyjairól. Megismeri a kurzus témájának a NAT, a kerettantervek és az érettségi követelményekhez való illeszkedését.

Tematika:

1. Az átmenet évei, a pártállam kereteinek kiépülése 1945-1949 között
2. Külpolitika 1945-49 között
3. A Rákosi-diktatúra jellemvonásai: a terror arcú, gazdaság- és kultúrpolitika
4. Hétköznapok, életmód az ötvenes években
5. Nagy Imre miniszterelnöksége: reformkísérlet és forradalom, 1953-56
6. A Kádár-rendszer létrejöttének körülményei. Megtorlás és konszolidáció
7. Gazdaság és társadalom az 1960-1970-es években. A „legvidámabb barakk” mindennapjai, az életmód jellegzetes vonásai
8. A Kádár-kori magyar külpolitika lehetőségei és változásai
9. A szocializmus válsága és összeomlása az 1980-as években; a rendszerváltáshoz vezető út állomásai

Az előadásokon történő részvétel tekintetében a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (TVSz) rendelkezései az irányadók.

Félévi követelmény: kollokvium

Az értékelés módja, ütemezése: Vizsgára bocsátás feltétele:
a kollokvium típusa: szóbeli (a hallgató által húzott tételen alapulva)

Szóbeli vizsga témakörei:

- Az új államiság alapjainak lerakása 1944 decemberétől: az Ideiglenes Nemzetgyűlés és az Ideiglenes Nemzeti Kormány tevékenysége
- A politikai élet újraindulása: pártok és választások 1945-ben
- Gazdaság a háború után: földreform, infláció és stabilizáció

- Pártküzdelmek a hatalomért. A szálamitaktika stádiumai az 1947-es kékcédulás választásokig
- A „fordulat évei”: 1948-49
- Magyarország külpolitikája 1945-1953 között
- A Rákosi-diktatúra évei (1949-1953)
- Nagy Imre első miniszterelnöksége, 1953-55
- Az 1956-os forradalom és szabadságharc
- A Kádár-korszak első szakasza (1958-73) I.: megtorlás, konszolidáció,
- A Kádár-korszak első szakasza (1958-73) II.: gazdaság és társadalom
- A Kádár-rendszer gazdasági és politikai válsága; a rendszerváltáshoz vezető út főbb állomásai

Irodalom

- Balogh Sándor: Magyarország külpolitikája 1945-1950. Bp., 1988.
- Uő.: Szabad és demokratikus választás Magyarországon - 1945. In: Földes György - Hubai László (szerk.): Parlamenti képviseléválasztások 1920-1990. Bp., 1994. 215-244.
- Berend T. Iván: A világtörténelem legsúlyosabb inflációja. In.: Balogh Sándor (szerk.): A felszabadulás utáni történelmünkről, I. kötet. Bp., 1987. 219-226.
- Bihari Mihály (szerk.): A többpártrendszer kialakulása Magyarországon 1985-1991, Bp., 1992.
- Dessewffy Tibor - Szántó András: Kitoró éberséggel. A budapesti kitelepítések hiteles története. Bp., 1989.
- Feitl István: Az Ideiglenes Nemzetgyűlés létrejötte és jogalkotása. In: Hubai László - Tombor László (szerk.): A magyar parlament 1944-49. Bp., 1991. 7-43.
- Uő.: A kettős fordulat éve: 1949. In: Feitl István - Izsák Lajos - Székely Gábor (szerk.): Fordulat a világban és Magyarországon. Bp., 2000. 368-380.
- Felix, Christopher: A titkos háború. Bp., 1993.
- Föglein Gizella: Államforma és államfői jogkör Magyarországon, 1944-1949. Bp., 2001.
- Földesi Margit: A Szövetséges Ellenőrző Bizottság Magyarországon 1945-1947. Bp., 1995. 84-98.
- Fülöp Mihály - Sipos Péter: Magyarország külpolitikája a XX. században. Bp., 1998.
- Gergely Jenő: A Mindszenty-per. Bp., 2001.
- Gosztonyi Péter: Háború van, háború. Bp., 1991.
- Gunst Péter: Magyarország gazdaságtörténete (1914-1989). Bp., 1996.
- Gyarmati György: A diktatúra intézményrendszerének kiépítése Magyarországon 1948-1950. Jelenkor, 1991/2. 138-147.
- Uő.: A politika rendőrsége a Rákosi-korszakban, 1945-1956. In: Valuch Tibor: Magyar társadalomtörténeti olvasókönyv 1944-től napjainkig, Bp., 2004. 652-664.
- Gyarmati György - Botos János - Zinner Tibor- Korom Mihály: Magyar hétköznapiak Rákosi Mátyás két emigrációja között 1945-1956. Bp., 1988.
- Hajdu Tibor: A Rajk-per háttere és fázisai. Társadalmi Szemle, 1992/11. 17-36.
- Horváth Miklós (szerk.): „Tizenhárom nap, amely...”: tanulmányok az 1956-os forradalom és szabadságharc történetéből. Bp., 2003.

Horváth Sándor (szerk.): Mindennapok Rákosi és Kádár korában. Új utak a szocialista korszak kutatásában. Bp., 2008.

Uő: Csudapest és a friziderszocializmus: a fogyasztás jelentései, turizmus és fogyasztáskritika az 1960-as években. Múltunk, 53. (2008)/3. 60-83.

Huszár Tibor: Kádár János politikai életrajza, I. kötet, 1912-1956. Bp., 2001.

Izsák Lajos: Polgári pártok és programjaik Magyarországon 1944-1956. Pécs, 1994.

Izsák Lajos - Kun Miklós (szerk.): Moszkvának jelentjük... Bp., 1994.

Kávási Klára: Kuláklista. Bp., 1991.

Kiszely Gábor: ÁVH. Egy terrorszervezet története. Bp., 2000.

Paizs Gábor: Rajk-per. Bp., 1989.

Palasik Mária: A jogállamiság megteremtésének kísérlete és kudarca Magyarországon 1944-1949. Bp., 2000.

Uő.: A kisgazdapárt felbomlására irányuló kommunista taktika lépései. In: Standeisky Éva - Kozák Gyula - Pataki Gábor - Rainer M. János (szerk.): A fordulat évei 1947-1949. Bp., 1998. 113-135.

Pető Iván: A gazdaság átpolitizálása. In: Standeisky Éva - Kozák Gyula - Pataki Gábor - Rainer M. János (szerk.): A fordulat évei 1947-1949. Bp., 1998. 95-112.

Pütkösti Árpád: Rákosi a csúcson 1948-1953. Bp., 1996.

Rainer M. János: Nagy Imre. Bp., 2002.

Uő.: Magyarország a szovjet érdekszférában. In: Gyurgyák János (szerk.): Mi a politika? Bp., 2004. 364-368.

Ripp Zoltán: 1956. Forradalom és szabadságharc Magyarországon. Bp., 2002.

Soltész István: Rajk-dossier. Bp., 1989.

Szabó Miklós: Hétköznapi sztálinizmus Magyarországon. Századvég, 1988/6-7. 160-167.

Szerencsés Károly: Predesztinált választások 1947. In.: Hubai László - Tombor László (szerk.): A magyar parlament 1944-1949. Bp., 1991. 105-142.

Uő.: A kék cédulás hadművelet: választások Magyarországon, 1947. Bp., 1992.

Tőkés Rudolf: A kialakított forradalom. Gazdasági reform, társadalmi átalakulás és politikai hatalomutódlás 1957-1990. Bp., 1998.

Tóth Eszter Zsófia: Kádár leányai. Nők a szocialista időszakban. Bp., 2010.

Valuch Tibor: Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében. Bp., 2005.

Uő.: Hétköznapi élet Kádár János korában. Bp., 2006.

Vida István: Nagy Ferenc „meghallgatása” az amerikai külügyminisztériumban 1947 júniusában. Századok, 1990/5-6. 787-847.

Uő.: A második köztársaság kikiáltása 1946. História, 1990/5-6. 41-43.

Letölthető dokumentumok

Nemzeti Alaptanterv:

<https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/3288b6548a740b9c8daf918a399a0bed1985db0f/megtekintes> (A Magyar Közlöny 2020. január 31-I (17.) száma; 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet)

Történelem kerettantervek: https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat

Hatályos érettségi és vizsgakövetelmények:

https://www.oktatas.hu/koznevelés/erettsegi/altalanos_tajekoztatás/vizsgakövetelmények2017

Az érdemjegy kialakításának módja:

Az érdemjegy a szóbeli felelet értékelésén alapul.

Nyíregyháza, 2025. február 6.

Dr. Szoboszlai György
főiskolai docens